

บทที่ 6

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยเป็นกระบวนการที่นักวิจัยต้องอาศัยความรู้และทักษะ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่สามารถนำมาใช้ในการตอบวัตถุประสงค์การวิจัยได้ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจะเชื่อมโยงกับการออกแบบการวิจัย บทนี้นำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิจัยทั้งประเภทการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ รวมทั้งข้อคำนึงที่นักวิจัยจะต้องตระหนักในการเก็บรวบรวมข้อมูล การเตรียมความพร้อมในการเก็บรวบรวมข้อมูล รูปแบบการเก็บรวบรวมข้อมูล ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล การจำแนกลักษณะของข้อมูล เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล สำหรับเนื้อหาส่วนนี้นักวิจัยต้องระบุในบทที่ 3 ของการเขียนรายงานการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเป็นกระบวนการในการค้นหาความรู้ ความจริง ซึ่งต้องอาศัยกระบวนการในการดำเนินการวิจัยที่ถูกต้องและแม่นยำ การเก็บรวบรวมข้อมูล (Data collection) สำหรับการวิจัยถือเป็นกระบวนการหนึ่งที่สำคัญ เนื่องจากความจริงที่นักวิจัยพยายามค้นหานั้นต้องค้นหาหรือรวบรวมข้อมูลจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับประเด็นที่นักวิจัยมุ่งศึกษา ซึ่งข้อมูลดังกล่าวนี้สามารถเป็นได้ทั้งข้อมูลที่เป็นตัวเลขและข้อมูลที่เป็นข้อความ โดยในการเก็บรวบรวมข้อมูลจะมีวิธีการที่หลากหลายขึ้นอยู่กับนักวิจัยในการเลือกใช้ให้เหมาะสมกับประเด็นวิจัย อย่างไรก็ตาม สำหรับความหมายของการเก็บรวบรวมข้อมูลมีดังต่อไปนี้

Singh (2006) ระบุว่า การเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นการแปลงตัวแปรเพื่อให้ข้อมูลสามารถวิเคราะห์ทางสถิติและเพื่อให้ผลลัพธ์การวิจัยที่เหมาะสม

Wawire & Okelo (2014) ระบุว่า การเก็บรวบรวมข้อมูล คือ กระบวนการของการรวบรวมข้อมูลเพื่อวัตถุประสงค์ในการวิจัยซึ่งข้อมูลเป็นเชิงปริมาณหรือเชิงคุณภาพ โดยข้อมูลเชิงปริมาณข้อมูลจะแสดงในรูปแบบของตัวเลขและข้อมูลเชิงคุณภาพ ข้อมูลจะเป็นการอธิบายปรากฏการณ์

Fellows & Liu (2008) กำหนดว่า การเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นกระบวนการในการสื่อสารและการถ่ายโอนข้อมูลจากผู้ตอบข้อมูลไปยังนักวิจัย

Sapsford & Jupp (2006) อธิบายว่าการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นกระบวนการในการรวบรวมข้อมูลซึ่งต้องมีความระมัดระวัง โดยให้เกิดความบิดเบือนของข้อมูลน้อยที่สุดเพื่อให้คำตอบที่ได้จากการวิเคราะห์มีความน่าเชื่อถือและมีเหตุผล

วนิดา วาตีเจริญ, รังสรรค์ เลิศในस्थ्य และสมบัติ ทิฆมทรัพย์ (2560) กำหนดว่า การเก็บรวบรวมข้อมูล หมายถึง ขั้นตอนของกระบวนการวิจัยซึ่งรวบรวมข้อมูลที่ตอบสนองต่อวัตถุประสงค์การวิจัย โดยการนำข้อมูลมาวิเคราะห์และแปลผลตามวัตถุประสงค์

สรุป การเก็บรวบรวมข้อมูล หมายถึง ขั้นตอนในการรวบรวมข้อมูลทั้งข้อมูลที่เป็นตัวเลขและข้อมูลที่ไม่เป็นตัวเลขอย่างมีระบบ และสามารถนำไปใช้วิเคราะห์ผลและแปลผลเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย

ข้อควรคำนึงถึงข้อมูลที่เก็บรวบรวม

การเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นการรวบรวมข้อเท็จจริงสำคัญซึ่งนักวิจัยต้องใช้ความพยายามและความมุ่งมั่นเพื่อนำมาวิเคราะห์หรือแปลความหมายของข้อมูลนั้นและสามารถนำมาใช้เพื่อตอบคำถามและวัตถุประสงค์การวิจัย โดยข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้นี้จะได้คำตอบในสิ่งที่นักวิจัยต้องการหรือไม่ขึ้นอยู่กับสาเหตุหลายประการอาจจะเป็นสาเหตุที่นักวิจัยควบคุมได้หรือควบคุมไม่ได้ อย่างไรก็ตาม ก่อนการเก็บรวบรวมข้อมูลนักวิจัยต้องคำนึงถึงสิ่งที่จะทำให้การเก็บรวบรวมข้อมูลมีความแม่นยำที่สุดดังนี้

1. ข้อมูลที่เก็บรวบรวมนั้นต้องตอบวัตถุประสงค์การวิจัยครบถ้วน ซึ่งนักวิจัยต้องพิจารณาข้อมูลและวางแผนการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อให้มีความครอบคลุมกับวัตถุประสงค์การวิจัย
2. ข้อมูลที่เก็บรวบรวมต้องเป็นไปตามกรอบแนวคิดการวิจัยและสามารถนำมาใช้ในการทดสอบสมมติฐานครบถ้วน
3. การเลือกใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลต้องเลือกใช้ให้เหมาะสมเพื่อข้อมูลที่ได้เป็นไปตามสภาพความเป็นจริง

การเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีการคำนึงถึงวัตถุประสงค์การวิจัย การคำนึงถึงการเก็บรวบรวมข้อมูลซึ่งเป็นไปตามกรอบการวิจัยและการคำนึงถึงการเลือกใช้เครื่องมือการวิจัยจะทำให้ให้นักวิจัยสามารถลดข้อผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นในกระบวนการการเก็บข้อมูลได้ นอกจากนี้การเตรียมความพร้อมของนักวิจัยในการลงภาคสนามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลก็เป็นสิ่งจำเป็นที่นักวิจัยจะละเลยมิได้ เพราะหากนักวิจัยมีการเตรียมความพร้อมที่ดีการเก็บรวบรวมข้อมูลก็จะ

รัดกุม ประหยัดทรัพยากรที่ใช้ในการวิจัยและข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลตรงกับความจริงมากที่สุด

การเตรียมความพร้อมในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล นักวิจัยควรมีการเตรียมการต่างๆ ให้เป็นระบบ เพื่อให้ข้อมูลที่ได้มีความถูกต้องและแม่นยำมากที่สุด สำหรับการเตรียมการในการเก็บรวบรวมข้อมูล นักวิจัยสามารถดำเนินการได้ดังนี้

1. นักวิจัยวางแผนเกี่ยวกับผู้ให้ข้อมูลหรือประชากรและกลุ่มตัวอย่างซึ่งต้องสอดคล้องกับหัวข้อการวิจัย นักวิจัยต้องวางแผนว่าผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยเป็นใคร มีจำนวนเท่าไร อยู่ที่ไหน เพื่อให้สามารถกำหนดวิธีการในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ เช่น ศึกษาทักษะความเป็นเลิศในการปฏิบัติงานของผู้ตรวจสอบภายใน ดังนั้น ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้ตรวจสอบภายในในประเทศไทย จำนวน 3,000 คน ซึ่งผู้ตรวจสอบภายในกระจายอยู่ในหลายพื้นที่ทั่วประเทศทำให้นักวิจัยเดินทางเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองนั้นทำได้ยาก นักวิจัยอาจใช้การส่งแบบสัมภาษณ์หรือแบบสอบถามทางไปรษณีย์ แต่หากไม่ได้มีข้อจำกัดใดๆ นักวิจัยก็สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้ด้วยตนเอง

2. นักวิจัยต้องวางแผนช่วงเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งการดำเนินการวิจัยทางด้านบัญชีมีข้อจำกัดในช่วงเดือนเมษายนถึงเดือนพฤษภาคมของทุกปี เนื่องจากนักบัญชีจะต้องปฏิบัติงานเพื่อจัดทำและสรุปงบการเงินหรือรายงานทางการเงินยื่นส่งหน่วยงานกำกับดูแลให้ทันเวลา ดังนั้น นักวิจัยต้องหลีกเลี่ยงช่วงเวลาดังกล่าวเพื่อความสะดวกของผู้ให้ข้อมูลและเพื่อความครบถ้วนของข้อมูลที่จะได้รับ

3. นักวิจัยวางแผนด้านงบประมาณและกำลังคนในการเก็บรวบรวมข้อมูลให้เหมาะสม

4. นักวิจัยวางแผนการดำเนินงานเกี่ยวกับวิธีการในการเก็บรวบรวมข้อมูลและเครื่องมือที่นำมาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลอาจมีมากกว่า 1 เครื่องมือเพื่อให้ข้อมูลมีความสมบูรณ์และครอบคลุมวัตถุประสงค์การวิจัยมากที่สุด เช่น เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

5. นักวิจัยวางแผนเกี่ยวกับผู้ทำหน้าที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งสำหรับการดำเนินการวิจัยผู้ที่ทำหน้าที่ในการเก็บข้อมูลได้ดีที่สุดคือนักวิจัย เนื่องจากเป็นผู้ที่มีความรู้ในการดำเนินการวิจัยและทราบจุดมุ่งหมายของการวิจัยมากที่สุด ทั้งนี้ นักวิจัยสามารถมีผู้ช่วยในการเก็บรวบรวมข้อมูล แต่ต้องให้คำแนะนำเพื่อให้ผู้ช่วยเก็บรวบรวมข้อมูลมีความเข้าใจในวิธีการ

และข้อมูลที่ต้องเก็บรวบรวม เช่น การอธิบายวัตถุประสงค์การวิจัย ตลอดจนเทคนิคต่างๆ ในการลงพื้นที่เพื่อการสัมภาษณ์หรือการตอบแบบสอบถาม

6. นักวิจัยควรวางแผนหากข้อมูลที่ได้ขาดส่วนสำคัญหรือข้อมูลตอบกลับมาจากกลุ่มเป้าหมายหรือประชากรและกลุ่มตัวอย่างไม่ครบถ้วนหรือไม่เพียงพอ เช่น นักวิจัยส่งแบบสอบถามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสอบถามได้รับการตอบกลับมาน้อยกว่าร้อยละ 80 นักวิจัยต้องมีกระบวนการในการติดตามแบบสอบถามไปยังกลุ่มเป้าหมายและอาจจะต้องส่งแบบสอบถามฉบับใหม่ไปอีกครั้ง ทั้งนี้ หากเป็นการสัมภาษณ์นักวิจัยต้องลงภาคสนามอีกครั้งเพื่อสัมภาษณ์เพิ่มเติม

7. นักวิจัยวางแผนแก้ไขปัญหาในกรณีที่แบบสอบถามที่ส่งไปนั้นผู้ให้ข้อมูลตอบกลับมาซึ่งรายละเอียดไม่ครบถ้วน นักวิจัยอาจมีการติดตามเพื่อให้ได้คำตอบเฉพาะราย อย่างไรก็ตาม หากนักวิจัยไม่สามารถดำเนินการได้ให้พิจารณาการนำข้อมูลชุดนั้นออกจากการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่นักวิจัยเก็บรวบรวมมาได้นั้นมีหลายประเภท อาจเป็นข้อมูลที่ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมมาซึ่งข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จะมีข้อจำกัดเฉพาะตามที่แบบสอบถามได้ระบุไว้สำหรับการใช้แบบสัมภาษณ์ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ค่อนข้างมีเยอะและไม่เป็นระบบ นักวิจัยต้องนำข้อมูลนั้นมาจัดหมวดหมู่ก่อนทำการวิเคราะห์ข้อมูล อย่างไรก็ตามในการดำเนินการวิจัยข้อมูลที่นักวิจัยเก็บรวบรวมมิได้มีเฉพาะการใช้แบบสอบถามหรือแบบสัมภาษณ์กับประชากรและกลุ่มตัวอย่าง แต่มีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร หนังสือ ตำรา บทความวิชาการหรือบทความวิจัย ดังนั้นนักวิจัยต้องสามารถแบ่งแยกประเภทของข้อมูลได้ว่าข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้นั้นเป็นข้อมูลประเภทใด

ประเภทของข้อมูลการวิจัย

ข้อมูลที่เก็บรวบรวมและนำมาใช้ในการวิเคราะห์ผลสำหรับการวิจัยสามารถจำแนกได้เป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. จำแนกตามที่มาของข้อมูล ซึ่งนักวิจัยสามารถจำแนกข้อมูลแบ่งแยกได้เป็น 2 ประเภท ดังนี้

1.1 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) หมายถึง ข้อมูลที่มีการเก็บรวบรวมไว้แล้วโดยผู้อื่น หากเป็นข้อมูลเชิงปริมาณหรือตัวเลขก็มักที่จะรายงานไว้เป็นตารางและมีการแหล่งอ้างอิงบอกไว้ การใช้ข้อมูลทุติยภูมิจึงจำเป็นที่จะต้องตรวจสอบคุณภาพของข้อมูลด้วยว่าใคร

เป็นผู้รวบรวมไว้ เพื่อจะได้นำไปใช้ในการอ้างอิงได้อย่างมั่นใจ ซึ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ ได้มาจากการเก็บรวบรวมจากเอกสารต่างๆ

แหล่งที่มาของข้อมูลทุติยภูมิ

1. ข้อมูลจากแหล่งภายใน หมายถึง ข้อมูลที่เกิดขึ้นภายในองค์กรที่นักวิจัยเกี่ยวข้อง อาทิ บริษัทที่นักวิจัยปฏิบัติงานอยู่ เช่น ข้อมูลพนักงาน ข้อมูลทางการเงิน ข้อมูลทางการบัญชีและข้อมูลทางการบริหารองค์กร

2. ข้อมูลจากแหล่งภายนอก หมายถึง ข้อมูลซึ่งมีหน่วยงานอื่นๆ ที่อยู่ภายนอกองค์กรที่ได้มีการเก็บรวบรวมไว้ เช่น สำนักงานสถิติแห่งชาติและตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งผู้ใช้ข้อมูลมักจะทำให้ความเชื่อถือกับข้อมูลของหน่วยงานรัฐบาลหรือองค์กรขนาดใหญ่ที่ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลมานานหลายปี แต่ทั้งนี้ยังต้องมีการตรวจสอบข้อมูลก่อนนำมาใช้เพื่อลดความผิดพลาด นอกจากนี้ข้อมูลจากแหล่งภายนอกอาจมาจากข้อมูลบนเว็บไซต์ซึ่งเป็นช่องทางสำคัญต่อการค้นหาข้อมูลในปัจจุบัน การค้นหาข้อมูลอาจเริ่มจากการเลือกหัวข้อที่ต้องการ ค้นหาข้อมูลในอดีต ค้นหาข้อมูลปัจจุบันหรือระยะเวลาที่ต้องการ ค้นหาลิงก์ไปในรายละเอียด ประเมินข้อมูลที่ได้และสิ้นสุดการค้นหา

ข้อดี: มีความสะดวกและง่ายต่อการนำมาใช้โดยไม่ต้องเสียเวลาในการเก็บรวบรวม และยังเป็นการประหยัดงบประมาณในการวิจัย

ข้อเสีย: ข้อมูลที่เก็บมาอาจไม่ตรงกับเป้าหมายของนักวิจัย เช่น เนื้อหา เวลาที่เก็บหน่วยที่วัดที่ครอบคลุมกับรายละเอียดที่ควรจะเป็น ดังนั้น นักวิจัยอาจจะต้องเสียเวลาในการแปลงข้อมูล

1.2 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) หมายถึง ข้อมูลที่นักวิจัยเก็บรวบรวมด้วยตนเองซึ่งทำให้ได้ข้อมูลที่ตรงตามความต้องการของนักวิจัย เพราะสามารถควบคุมลักษณะการเก็บรวบรวมข้อมูลและรายละเอียดอื่นๆ ได้ตามที่ตั้งใจ หากมีข้อบกพร่องใดเกิดขึ้น ผู้เก็บรวบรวมข้อมูลก็จะทราบและมักเขียนชี้แจงไว้ในรายงาน ทั้งนี้ การเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิสามารถเก็บด้วยวิธีการสอบถามโดยตรงกับกลุ่มตัวอย่าง การสอบถามโดยใช้แบบสอบถามส่งทางไปรษณีย์ การเก็บข้อมูลโดยผ่านระบบอินเทอร์เน็ต การใช้วิธีการสังเกตทั้งการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและแบบไม่มีส่วนร่วม

ข้อดี: ได้ข้อมูลตรงตามที่ต้องการ

ข้อเสีย: การรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิจะสิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย เวลาและกำลังคนมากกว่าการเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ

2. จำแนกตามคุณลักษณะของข้อมูล ซึ่งสามารถจำแนกข้อมูลเป็น 2 ประเภท ดังนี้

2.1 ข้อมูลเชิงคุณภาพ กล่าวคือ เป็นข้อมูลที่นักวิจัยเก็บรวบรวมโดยไม่สามารถแจกแจงเป็นตัวเลขได้ ข้อมูลส่วนใหญ่เกี่ยวกับคุณลักษณะ หากมีการวิเคราะห์ข้อมูลก็ต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อมหรือบริบทที่กำลังศึกษาอยู่เป็นสำคัญ เช่น ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และการสังเกตการทำบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

2.2 ข้อมูลเชิงปริมาณ กล่าวคือ เป็นข้อมูลที่นักวิจัยเก็บรวบรวมซึ่งสามารถแจกแจงหรือตรวจนับได้ชัดเจนเป็นตัวเลข เช่น จำนวนของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย จำนวนของบริษัทมหาชนจำกัดในประเทศไทย

3. จำแนกตามแหล่งของข้อมูล ซึ่งสามารถจำแนกข้อมูลเป็น 3 ประเภท ดังนี้

3.1 ข้อมูลเอกสาร เป็นข้อมูลที่นักวิจัยเก็บรวบรวมซึ่งอยู่ในรูปแบบของเอกสารต่างๆ เช่น รายงานงบการเงิน รูปภาพและรายงานการประชุม ตำรา บทความวิจัย บทความวิชาการและเอกสารการประชุม

3.2 ข้อมูลภาคสนาม เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลซึ่งนักวิจัยได้จากกลุ่มตัวอย่างจริงหรือสถานการณ์จริง โดยข้อมูลที่ได้มาจากบุคคล กลุ่มคนที่เกิดจากการสังเกต การสัมภาษณ์หรือการซักถามในสถานการณ์จริงตามบริบท

3.3 ข้อมูลจากห้องปฏิบัติการ เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลซึ่งได้จากการทดลองในห้องปฏิบัติการโดยตรง

4. จำแนกตามระยะเวลาที่จัดเก็บข้อมูล ซึ่งสามารถจำแนกข้อมูลเป็น 2 ประเภท ดังนี้

4.1 ข้อมูลอนุกรมเวลา เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลภายใต้เงื่อนไขเวลาเข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น รายงานงบการเงินประจำปี

4.2 ข้อมูลตัดขวาง เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบ่งเป็นช่วงเวลา เช่น กำไรสุทธิในไตรมาสที่ 1 ของปี พ.ศ. 2561 จำนวนบริษัทที่ล้มละลายในช่วงไตรมาสที่ 4 ของปี พ.ศ.2560

รูปแบบของการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาใช้กับงานวิจัยทางการบัญชี สามารถกำหนดได้เป็น 2 รูปแบบ ดังนี้

1. รูปแบบการสื่อสาร (Communication-based approach) ซึ่งเป็นรูปแบบในการสอบถามจากบุคคลหรือการสำรวจความคิดเห็นในประเด็นใดประเด็นหนึ่งที่นักวิจัยได้ทำการวิจัย โดยวิธีการที่นำมาใช้ คือ การสัมภาษณ์ ทั้งการสัมภาษณ์แบบตัวต่อตัว (Face-to Face)

การสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์หรือการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสอบถาม ทั้งนี้ ข้อผิดพลาดสำหรับรูปแบบการเก็บรวบรวมข้อมูลนี้ เช่น ข้อผิดพลาดที่เกิดจากการสุ่มตัวอย่าง ซึ่งข้อมูลเฉพาะของประชากรบางส่วนไม่สามารถนำไปใช้กับประชากรกลุ่มเป้าหมายได้ทั้งหมด

2. รูปแบบการสังเกต (Observation approach) โดยรูปแบบนี้เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลซึ่งนักวิจัยไม่สามารถเก็บข้อมูลได้ด้วยวิธีการอื่น เช่น การทำงานของเครื่องจักรในการผลิต พฤติกรรมการจัดทางการเงินหรือพฤติกรรมการทุจริต

ขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเปรียบเสมือนหัวใจสำคัญในการดำเนินการวิจัย เนื่องจากหากการวิจัยขาดข้อมูลที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ก็จะไม่สามารถตอบคำถามในประเด็นปัญหาที่นักวิจัยพยายามค้นหาคำตอบนั้นได้ โดยขั้นตอนหรือกระบวนการในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยมีดังนี้

1. กำหนดข้อมูลที่ต้องการ ซึ่งต้องพิจารณาจากวัตถุประสงค์หรือปัญหาการวิจัยว่ามีตัวแปรอิสระ ตัวแปรตาม รวมทั้งตัวแปรที่เกี่ยวข้องทั้งหมดอะไรบ้าง นักวิจัยจะใช้อะไรเป็นตัวชี้วัดตัวแปรเหล่านั้นจึงจะสามารถได้ข้อมูลตามสภาพความเป็นจริง

2. กำหนดผู้ให้ข้อมูลว่าผู้ให้ข้อมูลเป็นใคร มีจำนวนเท่าไร แหล่งที่มาของข้อมูลมาจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิหรือแหล่งข้อมูลทุติยภูมิและสามารถให้ข้อมูลได้ครบถ้วนหรือไม่

3. การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง นักวิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างและการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมอย่างไร

4. การเลือกใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่สอดคล้องกับแหล่งข้อมูลการวิจัย ขนาดกลุ่มตัวอย่าง การวิเคราะห์ข้อมูลและงบประมาณ ทั้งนี้ข้อมูลที่ได้ต้องมีเพียงพอและข้อมูลมีความน่าเชื่อถือ

5. ทดลองนำเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลไปใช้เก็บข้อมูลจากบุคคลอื่นนอกเหนือจากกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนน้อยหรือขนาดเล็ก เพื่อนำข้อมูลนั้นมาตรวจสอบคุณภาพก่อนนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจริงและเพื่อให้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีประสิทธิภาพ

6. การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ซึ่งให้เป็นไปตามแผนที่วางไว้และนักวิจัยสามารถปรับเปลี่ยนวิธีการในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ตามสถานการณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลกลับคืนมามากที่สุด

ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลจะเห็นได้ว่าสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งคือการใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลให้สอดคล้องกับแหล่งข้อมูลการวิจัย ขนาดกลุ่มตัวอย่าง การวิเคราะห์ข้อมูล

และงบประมาณซึ่งข้อมูลที่ได้ต้องเพียงพอและมีความน่าเชื่อถือ อย่างไรก็ตาม ประเภทของ ข้อมูลการวิจัยที่แตกต่างกันจะทำให้วิธีการในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีความแตกต่างกัน

วิธีการในการเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยมีความหลากหลาย นักวิจัยต้อง พิจารณาให้เหมาะสมกับงานวิจัยรวมทั้งข้อจำกัดในการวิจัย เช่น ด้านงบประมาณ กำลังคนใน การเก็บรวบรวมข้อมูล รวมทั้งประเภทของข้อมูลที่นักวิจัยทำการเก็บรวบรวม ซึ่งข้อมูลแต่ละ ประเภทจะใช้วิธีการในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่แตกต่างกัน

วิธีการในการเก็บรวบรวมข้อมูลประเภทข้อมูลปฐมภูมิสามารถอธิบายได้ดังนี้

1. การตอบแบบสอบถาม โดยนักวิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง นักวิจัยนำ แบบสอบถามซึ่งเป็นเครื่องมือการวิจัยให้กลุ่มตัวอย่าง โดยในแบบสอบถามมีการระบุชื่อเรื่องที่ วิจัย วัตถุประสงค์การวิจัย นิยามศัพท์เฉพาะ รายละเอียดของแบบสอบถามและคำชี้แจงในการ ตอบแบบสอบถามที่ชัดเจน ซึ่งนักวิจัยมอบให้กับผู้ตอบแบบสอบถามดำเนินการในการตอบ แบบสอบถาม สำหรับการรับคืนแบบสอบถามนักวิจัยสามารถรับคืนได้ทันทีเมื่อผู้ตอบ แบบสอบถามดำเนินการเสร็จสิ้น หรือบางครั้งนักวิจัยอาจจะให้เวลากับผู้ตอบแบบสอบถามโดย จะมารับคืนในภายหลังตามวันเวลาที่ได้นัดหมายกับผู้ตอบแบบสอบถาม วิธีการในการเก็บ รวบรวมนี้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนน้อย ทราบที่อยู่ของกลุ่มตัวอย่างและอาจมีการ สัมภาษณ์เพิ่มเติม

2. การส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ไปยังกลุ่มตัวอย่าง วิธีการนี้เหมาะสำหรับ งานวิจัยที่ไม่มีความซับซ้อน เป็นข้อมูลง่ายๆ จำนวนข้อคำถามมีไม่มากนัก ไม่ต้องอธิบายคำ จำกัดความ เหมาะสำหรับงานวิจัยที่มีกลุ่มตัวอย่างจำนวนมากและกระจายในพื้นที่ต่างๆ ข้อดี คือ สามารถช่วยให้นักวิจัยประหยัดค่าใช้จ่าย ข้อเสียคือ แบบสอบถามที่ได้คืนกลับมาอาจมี จำนวนน้อย และหากผู้ตอบแบบสอบถามอาจมีความเข้าใจในข้อคำถามผิดพลาดคำตอบที่ได้ จากการตอบแบบสอบถามอาจไม่สามารถตอบคำถามการวิจัยได้

3. การสัมภาษณ์โดยตรง นักวิจัยเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดย วิธีการนี้นักวิจัยต้องถามคำถามโต้ตอบกับผู้ถูกสัมภาษณ์ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการ สัมภาษณ์เหมาะสำหรับการวิจัยที่นักวิจัยต้องการข้อมูลเชิงลึก มีความซับซ้อน มีคำถามจำนวน มาก ความต้องการคำอธิบายศัพท์เฉพาะหรือคำจำกัดความอย่างถ่องแท้ ซึ่งการสัมภาษณ์ข้อมูล การวิจัยสามารถแบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือ 1) การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured interviews) ซึ่งหากนักวิจัยใช้ทีมนักวิจัยสัมภาษณ์มากกว่า 1 คน นักวิจัยแต่ละคนต้องมีคำถาม

เดียวกัน ต้องถามคำถามเหมือนกัน และคำถามต้องมีขึ้นล่วงหน้าก่อนการสัมภาษณ์ โดยมีกระบวนการในการสัมภาษณ์ที่เข้มงวด 2) การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview) ซึ่งการสัมภาษณ์ลักษณะนี้จะมีความยืดหยุ่นมากกว่าการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง นั่นคือ นักวิจัยสามารถกำหนดโครงสร้างคำถามเพื่อให้สามารถเพิ่มเติมข้อคำถามได้ในการสัมภาษณ์ และ 3) การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interviews) คือ การสัมภาษณ์โดยนักวิจัยไม่ต้องจัดทำโครงสร้างคำถาม สามารถถามคำถามจากสิ่งที่มีอยู่ในธรรมชาติตามบริบทของพื้นที่หรือจากลักษณะการตอบสนองของผู้ให้ข้อมูล ซึ่งการสัมภาษณ์วิธีนี้จะใช้เวลานานและยากกับการจัดการข้อมูล เหมาะสำหรับการนำมาใช้เพื่อการสอบสวน

4. การสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ วิธีการนี้เหมาะสำหรับงานวิจัยที่มีความซับซ้อนไม่มากนัก ปริมาณข้อคำถามมีน้อย ข้อดีคือ ช่วยให้นักวิจัยลดเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล ข้อเสียคือสามารถเก็บข้อมูลจากหน่วยงาน หรือบุคคลที่มีโทรศัพท์เท่านั้น และไม่สามารถควบคุมการตอบหรือการเลิกตอบของผู้ตอบได้

5. การนับและการวัด การเก็บข้อมูลวิธีนี้นิยมใช้กับงานวิจัยที่ต้องใช้การนับ เช่น การสำรวจจำนวนรถยนต์ท้องถนน หรือการตรวจนับจำนวนลูกค้าพร้อมการให้ทำแบบสอบถามหรือแบบวัด

การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิของการวิจัยทางการบัญชี สามารถเก็บข้อมูลได้ทั้งที่เป็นข้อมูลที่เผยแพร่ต่อสาธารณะและข้อมูลที่ยังไม่เผยแพร่สาธารณะดังรายละเอียดดังนี้

ข้อมูลที่เผยแพร่สาธารณะจะถูกรวบรวมไว้โดยบุคคลหรือหน่วยงานอื่น ดังนี้

1. สิ่งพิมพ์ต่างๆ ของหน่วยงานภาครัฐบาล เช่น กระทรวงพาณิชย์ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กรมสรรพากร ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินและสภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์

2. สิ่งพิมพ์ต่างๆ ขององค์กรระหว่างประเทศ เช่น สหพันธ์นักบัญชีระหว่างประเทศ (IFAC) คณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ (IASB) และสมาคมผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศสหรัฐอเมริกา (AICPA)

3. รายงานการวิจัยโดยนักวิชาการในมหาวิทยาลัยต่างๆ เช่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เป็นต้น

4. หนังสือ ตำราจากนักเขียนต่างๆ รวมทั้งนิตยสารและหนังสือพิมพ์

5. แหล่งข้อมูลจากห้องสมุดมหาวิทยาลัย

6. เว็บไซต์

7. บันทึกสาธารณะ เอกสารทางประวัติศาสตร์และแหล่งอื่นๆ ที่เผยแพร่

ข้อมูลที่ไม่ได้เผยแพร่สาธารณะซึ่งถือเป็นข้อมูลทุติยภูมิด้วยนั้น เช่น ข้อมูลจากสมุดบันทึก จดหมาย เอกสารประกอบการอบรม ชีวิตประวัติและอัตชีวประวัติ ข้อมูลจากนักวิชาการสมาคม องค์กรและบุคคลสาธารณะที่ไม่ได้เผยแพร่ นักวิจัยสามารถเก็บรวบรวมเพื่อนำมาวิเคราะห์ในการดำเนินการวิจัยได้

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลหรือเครื่องมือการวิจัย (Research instrument) คือ เทคนิควิธีการ วัสดุหรืออุปกรณ์ที่นักวิจัยนำมาเพื่อรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างการวิจัย การดำเนินการวิจัยทางการบัญชีจำเป็นต้องมีเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ศึกษาซึ่งมีลักษณะไม่แตกต่างจากการวิจัยทางด้านมนุษยศาสตร์ โดยเครื่องมือการวิจัยมีหลากหลาย นักวิจัยต้องพิจารณาในการนำเครื่องมือแต่ละประเภทมาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยต้องสามารถรวบรวมข้อมูลได้ตรงตามวัตถุประสงค์ในการวิจัย ซึ่งหากเครื่องมือที่มีอยู่ยังไม่สามารถนำมาใช้เก็บรวบรวมข้อมูลได้ครบถ้วน นักวิจัยต้องสร้างเครื่องมือขึ้นมาใหม่ อย่างไรก็ตาม การวิจัยทางการบัญชีนิยมแบ่งประเภทลักษณะของข้อมูลเป็นข้อมูลปฐมภูมิและข้อมูลทุติยภูมิ ซึ่งเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่นำมาใช้มีความแตกต่างกัน ทั้งนี้เครื่องมือการวิจัยต้องมีความเที่ยงตรง ความเชื่อถือได้ มีอำนาจจำแนกและมีประสิทธิภาพ สำหรับเครื่องมือการวิจัยที่นักวิจัยนิยมนำมาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมี 5 ประเภท (จิตติรัตน์ แสงเลิศอุทัย, 2558) ดังนี้

1. แบบสอบถาม (Questionnaire)

แบบสอบถาม หมายถึง ชุดของข้อความคำถามที่ถูกสร้างขึ้นอย่างเป็นระบบและมีหลักเกณฑ์ ซึ่งนักวิจัยถือว่าแบบสอบถามเป็นเครื่องมือที่ใช้สำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรหรือกลุ่มตัวอย่างเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงตามวัตถุประสงค์ที่นักวิจัยต้องการจะวัด ดังนั้นข้อความคำถามของแบบสอบถามจะต้องออกแบบอย่างระมัดระวังและต้องมีคุณภาพ ซึ่งคุณภาพของแบบสอบถามนักวิจัยต้องทำการตรวจสอบคุณภาพก่อนนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจริง ซึ่งพิจารณาว่าข้อความคำถามที่สร้างขึ้นสามารถวัดค่าของตัวแปรที่ศึกษาได้เที่ยงตรงและน่าเชื่อถือ นอกจากนี้ การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักวิจัยกับผู้ตอบแบบสอบถามมีน้อย นักวิจัยไม่สามารถอธิบายรายละเอียดต่างๆ ของงานวิจัยให้กับผู้ตอบแบบสอบถามได้ทั้งหมด มีเพียงการเขียนอธิบายไว้ในแบบสอบถามเท่านั้น ซึ่งอาจทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามเข้าใจคลาดเคลื่อนและจะมีผลต่อการตอบข้อความคำถามและจะส่งผลกระทบต่อคำตอบที่ได้ของการวิจัย อย่างไรก็ตาม การใช้

แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลซึ่งนักวิจัยมีความนิยมสูงเนื่องจากมีความสะดวก ใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลน้อยและลดต้นทุนในการวิจัย

โครงสร้างของแบบสอบถาม

แบบสอบถามเมื่อต้องนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามจริงมิได้มีแค่ส่วนที่เป็นข้อความคำถามที่นักวิจัยสร้างขึ้นเท่านั้น แต่ต้องมีส่วนประกอบอื่นๆ เพื่อสร้างความชัดเจนและค่าน่าเชื่อถือให้กับผู้ตอบแบบสอบถาม โดยโครงสร้างของแบบสอบถาม ประกอบไปด้วย 4 ส่วนสำคัญ ดังนี้

1. หนังสือนำ ถือเป็นส่วนแรกของแบบสอบถาม โดยนักวิจัยอาจจัดทำหนังสือหรือจดหมายนำเป็นใบแรกของชุดแบบสอบถาม หนังสือนำนี้เป็นส่วนที่นักวิจัยแจ้งขออนุญาตในการเก็บข้อมูลจากผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งรายละเอียดที่สำคัญที่ต้องระบุในหนังสือนำ อาทิ ชื่อเรื่องวิจัย วัตถุประสงค์การวิจัย ประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการวิจัย ชื่อนักวิจัย การขออนุญาตเก็บข้อมูลและคำขอบคุณ ทั้งนี้หากนักวิจัยดำเนินการภายใต้หน่วยงานที่มีผู้บังคับบัญชา นักวิจัยต้องให้ผู้บังคับบัญชาลงนามในหนังสือนำ

2. คำชี้แจง เป็นส่วนถัดมาจากหนังสือนำ ซึ่งนักวิจัยต้องระบุชื่อเรื่องการวิจัย วัตถุประสงค์การวิจัย คำอธิบายลักษณะของแบบสอบถาม วิธีการในการตอบแบบสอบถาม การนำคำตอบที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ รวมทั้งการระบุข้อความในการรักษาความลับของข้อมูลให้ผู้ตอบแบบสอบถามตอบกลับมา เพื่อสร้างความมั่นใจให้ผู้ตอบแบบสอบถามว่าข้อมูลที่ให้มานั้นนักวิจัยไม่เอาไปเปิดเผยหรือระบุว่าคำตอบที่ได้มานั้นผู้ใดเป็นผู้ตอบ ซึ่งจะไม่ทำให้มีผลกระทบต่องานแบบสอบถาม

3. ข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม อาทิ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ ทั้งนี้ นักวิจัยต้องถามข้อมูลส่วนตัวเฉพาะที่จำเป็นสำหรับการวิจัยตามกรอบแนวคิดในการวิจัยเป็นสำคัญโดยพิจารณาที่ตัวแปรที่จะศึกษาและในส่วนนี้นักวิจัยต้องอธิบายคำชี้แจงในการตอบแบบสอบถามเพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องในการตอบของผู้ตอบแบบสอบถาม

4. ข้อคำถามเกี่ยวกับตัวแปรที่ต้องการจะวัด เป็นคำถามที่ให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวแปรนั้นๆ ซึ่งนักวิจัยต้องอธิบายคำชี้แจงในการตอบแบบสอบถามให้ผู้ตอบแบบสอบถามทราบ

การสร้างแบบสอบถาม

แบบสอบถามการวิจัยมีขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามที่สำคัญ ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาคุณลักษณะที่จะวัดหรือสิ่งที่ต้องการวัด นักวิจัยต้องศึกษาคุณลักษณะที่สำคัญของงานวิจัยจากวัตถุประสงค์การวิจัย กรอบแนวคิดการวิจัย ข้อสมมติฐานการวิจัยและตัวแปรที่ต้องการจะวัดอย่างละเอียด

ขั้นที่ 2 การกำหนดประเภทของข้อคำถาม ข้อคำถามของแบบสอบถามในการวิจัยเชิงปริมาณ ประกอบด้วย 2 ประเภท ดังนี้

2.1 ข้อคำถามปลายปิด (Close ended question) เป็นข้อคำถามที่นักวิจัยได้กำหนดแนวคำตอบให้กับผู้ตอบแบบสอบถามและผู้ตอบแบบสอบถามต้องตอบจากแนวคำตอบนี้เท่านั้น แนวคำตอบที่นักวิจัยกำหนดนี้โดยข้อคำถามเป็นไปตามกรอบแนวคิดการวิจัย สมมติฐานการวิจัยและนิยามเชิงปฏิบัติการ ข้อคำถามปลายปิดที่นิยมมี 2 ชนิด คือ 1) ข้อคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ซึ่งแบบข้อคำถามที่ต้องการทราบข้อเท็จจริงจากผู้ตอบแบบสอบถาม เช่น ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิงหรือเพศชาย อายุเท่าไร สภาพภาพเป็นเช่นไร โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกตอบข้อใดข้อหนึ่งตามความเป็นจริง และ 2) ข้อคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) เป็นข้อคำถามที่ให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกตอบเช่นเดียวกับข้อคำถามแบบตรวจสอบรายการ เพียงแต่ข้อคำถามจะให้ผู้ตอบแบบสอบถามประเมินข้อเท็จจริงตามความรู้สึกโดยมีระดับให้เลือก ซึ่งนักวิจัยนิยมใช้มาตราส่วนประมาณค่าที่ 5 ระดับ

2.2 ข้อคำถามปลายเปิด (Open ended question) เป็นข้อคำถามที่นักวิจัยสร้างขึ้น เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ ซึ่งนักวิจัยจะใช้ข้อคำถามปลายเปิดเมื่อต้องการความชัดเจนและความสมบูรณ์ของคำตอบตรงตามสภาพที่เป็นจริง โดยนักวิจัยไม่สามารถคาดเดาคำตอบล่วงหน้าได้ ซึ่งการใช้แบบสอบถามประเภทนี้จะมีความยุ่งยากในการแปลความผลการวิจัย

แบบสอบถามการวิจัยที่ดีควรมีทั้งข้อคำถามปลายปิดและข้อคำถามปลายเปิดเพื่อให้ข้อมูลที่ได้มีความสมบูรณ์มากที่สุด ซึ่งข้อคำถามปลายปิดจะปิดโอกาสให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นอื่นนอกเหนือจากที่นักวิจัยระบุข้อคำถามไว้ สำหรับข้อคำถามปลายเปิดจะเปิดโอกาสให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นตามที่ต้องการและถือว่าข้อมูลส่วนนี้มีความสำคัญสำหรับการพัฒนาการวิจัยในครั้งต่อไป ตัวอย่างของแบบสอบถามข้อคำถามปลายปิดและข้อคำถามปลายเปิดมีดังนี้

ตัวอย่างข้อคำถามปลายปิด:

-ลักษณะข้อคำถามแบบตรวจสอบรายการ

-เพศ

ชาย

หญิง

-อายุ

น้อยกว่า 30 ปี

30 - 40 ปี

41 - 50 ปี

มากกว่า 50 ปี

-ลักษณะข้อคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (5 ระดับ)

จรรยาบรรณวิชาชีพสมัยใหม่	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
1. ท่านคิดว่าการจัดทำบัญชีโดยยึดหลักคุณยี่สิบเจ็ดประการประกอบวิชาชีพจะทำให้ข้อมูลทางการบัญชีเกิดความถูกต้อง					
2. ท่านคิดว่าการจัดทำบัญชีโดยยึดหลักความถูกต้องจะช่วยให้ข้อมูลทางการบัญชีมีคุณภาพ					

ตัวอย่างข้อคำถามปลายเปิด:

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

ขั้นที่ 3 การร่างแบบสอบถาม นักวิจัยได้ทราบคุณลักษณะที่จะวัดหรือสิ่งที่ต้องการวัด และกำหนดประเภทของแบบสอบถามแล้วนั้น ขั้นตอนต่อมาคือนักวิจัยต้องเขียนข้อคำถามโดยจะต้องครอบคลุมคุณลักษณะที่จะวัดหรือสิ่งที่ต้องการวัด สำหรับการร่างแบบสอบถามให้นักวิจัยเขียนตามโครงสร้าง รวมทั้งหลักการของแบบสอบถาม ดังนี้

3.1 นักวิจัยต้องกำหนดจุดมุ่งหมายในการถามผู้ตอบแบบสอบถามว่าต้องการจะถามอะไรบ้าง ซึ่งจุดมุ่งหมายกับวัตถุประสงค์การวิจัยต้องสอดคล้องกัน

3.2 นักวิจัยต้องกำหนดคำถามให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายเพื่อไม่ให้ข้อคำถามมีจำนวนมากเกินไปและเป็นคำถามนอกประเด็นจากคุณลักษณะที่จะวัดหรือสิ่งที่ต้องการวัด ทั้งนี้

ข้อคำถามที่เกิดขึ้นจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับพฤติกรรมที่ต้องการจะวัด ซึ่งปกติแล้วข้อคำถามจะมีประมาณ 25-60 ข้อ

3.3 นักวิจัยต้องเรียงลำดับข้อคำถามตามความสัมพันธ์ที่ต่อเนื่องกันและแบ่งตามพฤติกรรมย่อย เพื่อป้องกันความสับสนของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งจะทำให้ง่ายต่อการตอบ และในการเรียงข้อคำถามที่ง่ายก่อนนั้นจะเป็นการจูงใจให้ผู้ตอบแบบสอบถามอยากตอบคำถาม อย่างไรก็ตาม ข้อคำถามที่นักวิจัยเห็นว่ามีความสำคัญไม่ควรนำไปเขียนหรือเรียงไว้ตอนท้ายของแบบสอบถาม เนื่องจากผู้ตอบแบบสอบถามจะลดความสำคัญในการตอบซึ่งอาจจะส่งผลเสียต่อผลลัพธ์การวิจัย

3.4 ข้อคำถามที่ดีของแบบสอบถามควรมีลักษณะดังนี้

3.4.1 ข้อคำถามควรสั้น กระชับ ได้ใจความและตรงตามวัตถุประสงค์

3.4.2 ภาษาที่ใช้ต้องมีความชัดเจน เข้าใจง่าย ไม่กำกวมและต้องเป็นข้อความที่มีความหมายไม่ทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามเข้าใจผิด

3.4.3 ข้อคำถามไม่ควรมีจำนวนมากเกินไป ซึ่งอาจสร้างความเหนื่อยล้าในการตอบคำถามของผู้ตอบแบบสอบถามได้

3.4.4 นักวิจัยไม่ควรถามคำถามที่เป็นความลับ เพราะคำตอบที่ได้อาจไม่ตรงกับข้อเท็จจริง

3.4.5 ข้อคำถามจะต้องให้ความหมายหรือสร้างความเข้าใจที่ตรงกัน

3.4.6 ไม่ถามคำถามในสิ่งที่นักวิจัยมีคำตอบอยู่แล้ว

3.4.7 นักวิจัยต้องตระหนักถึงข้อคำถามซึ่งต้องมีความเหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างที่นักวิจัยคัดเลือกเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม เช่น ตระหนักถึงระดับการศึกษาและสภาพเศรษฐกิจ

3.4.8 ข้อคำถามแต่ละข้อนักวิจัยควรถามเพียงแค่ประเด็นเดียว เนื่องจากหากในข้อคำถามมีหลายประเด็น คำตอบที่ได้จะไม่ชัดเจนและยากต่อการนำมาวิเคราะห์ข้อมูล

3.4.9 ข้อคำถามควรมีตัวเลือกที่ครอบคลุมและเหมาะสม ทั้งนี้หากนักวิจัยไม่สามารถระบุได้ให้ระบุคำว่า “อื่น ๆ โปรดระบุ.....”

3.4.10 คำตอบที่ได้จากแบบสอบถามต้องสามารถแปลงเป็นข้อมูลเชิงปริมาณได้และสามารถใช้สถิติอธิบายข้อเท็จจริงได้

3.4.11 ข้อคำถามไม่ควรใช้คำย่อหรืออักษรย่อ

3.4.12 ข้อคำถามควรหลีกเลี่ยงการชี้นำคำตอบหรือคำตอบเป็นไปใน
แนวทางใดแนวทางหนึ่ง

3.4.13 ข้อคำถามควรหลีกเลี่ยงคำถามที่สร้างความลำบากใจให้กับ
ผู้ตอบ

3.4.14 ข้อคำถามต้องน่าสนใจซึ่งสามารถกระตุ้นความต้องการตอบ
คำถามของผู้ตอบแบบสอบถามได้

ขั้นที่ 4 การปรับปรุงแบบสอบถาม นักวิจัยเมื่อร่างแบบสอบถามเสร็จแล้วนั้น ควร
ทบทวนข้อคำถามในแบบสอบถามอีกครั้ง เพื่อให้ครอบคลุมสิ่งที่ต้องการจะวัดและตรงตาม
วัตถุประสงค์การวิจัย จากนั้นนักวิจัยนำแบบสอบถามที่ทบทวนแล้วนั้นให้ผู้ที่มีความรู้
ความสามารถหรือผู้เชี่ยวชาญทำการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม โดยข้อเสนอแนะที่ได้
จากผู้เชี่ยวชาญนักวิจัยต้องนำมาปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามในแบบสอบถามก่อนนำไปทดสอบเก็บ
ข้อมูล

ขั้นที่ 5 วิเคราะห์คุณภาพแบบสอบถาม นักวิจัยนำแบบสอบถามที่ให้ผู้เชี่ยวชาญ
ตรวจสอบแล้วนั้นมาทำการวิเคราะห์แบบสอบถามเพื่อตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม ซึ่ง
ปกตินักวิจัยเรียกว่า “การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย” การตรวจสอบคุณภาพ
เครื่องมือการวิจัยสามารถกระทำได้หลายวิธี แต่ที่นักวิจัยทางการบัญชีนิยมนำมาวิเคราะห์ที่
สำคัญ มี 2 วิธี ดังนี้

5.1 การตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) คือ การตรวจสอบคุณภาพ
เครื่องมือวิจัยโดยคำนึงถึงความถูกต้อง ซึ่งเป็นความสามารถของการวัดในสิ่งที่ควรจะวัด
(Robson, 2011) ซึ่งแบ่งได้เป็น 3 ประเภท ดังนี้

5.1.1 ความตรงตามเนื้อหา (Content validity) เป็นการตรวจสอบ
แบบสอบถามหรือเครื่องมือการวิจัยให้มีความครอบคลุมตามพฤติกรรมและวัตถุประสงค์การ
วิจัยที่นักวิจัยต้องการจะวัด ซึ่งในการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา โดยให้ผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้
ประเมินข้อคำถามเป็นรายข้อ ทั้งนี้ อาจต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน หรือ 5 ท่าน หรือ 7
ท่าน ขึ้นอยู่กับความต้องการและงบประมาณของนักวิจัย อย่างไรก็ตาม จำนวนผู้เชี่ยวชาญ
จะต้องไม่น้อยกว่า 3 ท่าน เมื่อนักวิจัยนำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญทุกท่านประเมินข้อคำถาม
แล้วให้นำมาวิเคราะห์เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย โดยการหาค่าความสอดคล้อง
ระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์หรือเนื้อหา (Index of item objective congruence: IOC)
ซึ่งมีหลักเกณฑ์ในการประเมิน ดังนี้

ให้คะแนน +1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อความวัดจุดประสงค์/เนื้อหา

ให้คะแนน 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อความวัดจุดประสงค์/เนื้อหา

ให้คะแนน -1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อความไม่วัดจุดประสงค์/เนื้อหา

นักวิจัยนำแบบสอบถามที่ผู้เชี่ยวชาญประเมินมาวิเคราะห์เพื่อหาค่า IOC โดยมีสูตรการคำนวณ ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ $\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ
N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

เกณฑ์การแปลความ คือ ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50-1.00 แสดงว่าข้อคำถามนั้นวัดได้ตรงจุดประสงค์หรือตรงตามเนื้อหา นั่นคือ ข้อคำถามข้อนั้นสามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ ซึ่งตัวอย่างวิธีการหาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (IOC) มีดังนี้

ตัวอย่าง: ข้อคำถามในแบบสอบถาม ข้อที่ 1 ผู้เชี่ยวชาญมีจำนวน 5 ท่าน แต่ละท่านให้คะแนนมาคือ +1 วิธีการในการหาค่า IOC คือ การหาผลรวมของคะแนนในข้อที่ 1 โดยการนำคำตอบของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่านมาบวกรวมกัน (1+1+1+1+1) ผลที่ได้เท่ากับ 5 คะแนน จากนั้นนำหารด้วยจำนวนผู้เชี่ยวชาญ คือ $5/5 = 1.00$ ต่อมานำผลไปเทียบกับเกณฑ์การแปลความที่ตั้งไว้ นั่นคือค่า IOC ต้องมากกว่า 0.50 จากผลการเปรียบเทียบค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม IOC แสดงว่า ข้อคำถามมีความเที่ยงตรงสูงนำไปใช้ได้ สำหรับข้อคำถามอื่นๆ ในแบบสอบถามใช้หลักการเช่นนี้ในทุกข้อคำถาม

5.1.2 ความตรงตามโครงสร้าง (Construct validity) เป็นการตรวจสอบแบบสอบถามว่ามีความตรงตามโครงสร้างหรือทฤษฎีและสามารถวัดได้ ทั้งนี้ ในการวิเคราะห์ความเที่ยงตรงตามโครงสร้างมีหลากหลายวิธี นักวิจัยมักใช้วิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor analysis) ซึ่งเป็นค่าทางสถิติและมีความน่าเชื่อถือสูง

5.1.3 ความเที่ยงตรงตามเกณฑ์สัมพันธ์ (Criterion-related validity) คือ ความสามารถของเครื่องมือในการพยากรณ์พฤติกรรมของบุคคลในสถานการณ์ที่มีลักษณะเฉพาะ ในการวัดความเที่ยงตรง นักวิจัยต้องใช้วิธีการอื่นเป็นเกณฑ์ เช่น แบบสอบถามวัดความถนัดทางวิชาการ ซึ่งอาจใช้การวัดทางด้านจิตวิทยา โดยคะแนนของแบบทดสอบที่สัมพันธ์กับเกณฑ์อีกรูปแบบหนึ่งมีหลายอย่างที่เหมือนกันหรือสัมพันธ์กัน

5.2 ความเชื่อมั่น (Reliability) เป็นวิธีการในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย ซึ่งนักวิจัยทดสอบคุณสมบัติของเครื่องมือวิจัยโดยมุ่งผลที่ได้จากการทดสอบซึ่งต้อง

ให้ผลไปในทิศทางเดียวกัน แน่นนอนและคงที่ไม่ว่านักวิจัยจะนำแบบสอบถามไปใช้เมื่อใดก็ตาม แสดงว่าเครื่องมือวิจัยนี้มีความเชื่อมั่นสูง โดยไม่ว่าจะวัดกี่ครั้งก็ให้ค่าที่ตรงกันหรือใกล้เคียงกัน ซึ่งสามารถลดข้อผิดพลาดระหว่างการวิเคราะห์ผลแบบสอบถามได้ (Neuman, 2012) การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามซึ่งเป็นเครื่องมือวิจัยสามารถทำได้หลายวิธีการ ดังนี้

5.2.1 การหาจากความคงที่ (Stability) เรียกอีกชื่อหนึ่งว่า วิธีการทดสอบซ้ำ (test-retest method) เป็นวิธีการที่ง่ายที่สุดโดยการวัดจะทำการวัดในเวลาต่างกัน กล่าวคือ วิธีนี้จะนำเครื่องมือวัดกับกลุ่มตัวอย่างเดียวกันแต่ต่างเวลา ซึ่งจะวัดแบ่งเป็น 2 ครั้ง จากนั้นวิเคราะห์เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน หากค่าที่ได้ใกล้เคียง 1 แสดงว่ามีความสัมพันธ์กันสูง ซึ่งปกติทั่วไปจะยอมรับที่ระดับ 0.70 สำหรับปัญหาสำคัญในการนำวิธีการนี้มาใช้ คือ นักวิจัยขาดเวลาที่จะเก็บข้อมูลมากกว่า 1 ครั้ง

5.2.2 การหาจากความสม่ำเสมอภายใน (Internal consistency) เป็นวิธีการพิจารณาข้อคำถามทั้งหมดในแบบวัดสามารถวัดในเรื่องเดียวกันได้มากน้อยเพียงใด วิธีการนี้จะทดสอบเครื่องมือเพียงครั้งเดียวแล้วนำมาวิเคราะห์โดยวิธีการที่นิยม คือ วิธีการคำนวณแบบแบ่งครึ่ง (Spilt-half Method) วิธีการคำนวณแบบสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) และวิธีการโดยให้มีผู้สังเกตมากกว่า 1 คน (Inter-rater reliability)

ขั้นที่ 6 ปรับปรุงแบบสอบถามให้สมบูรณ์ นักวิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบแล้วมาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งโดยการทบทวนการใช้ถ้อยคำและการสื่อความหมายที่ชัดเจน เพื่อให้แบบสอบถามที่นำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามมีความสมบูรณ์และมีคุณภาพ ซึ่งจะส่งผลให้ผลการวิจัยที่เกิดขึ้นมีความน่าเชื่อถือยิ่งขึ้น

ขั้นที่ 7 จัดพิมพ์แบบสอบถาม นักวิจัยดำเนินการจัดพิมพ์แบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์และถูกต้องเพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่นักวิจัยได้คัดเลือกไว้ สำหรับจำนวนแบบสอบถามที่ต้องจัดพิมพ์ต้องไม่น้อยกว่ากลุ่มตัวอย่างที่จะต้องเก็บรวบรวมข้อมูลและควรมีการจัดพิมพ์สำรองในกรณีที่แบบสอบถามสูญหายหรือผู้ตอบแบบสอบถามตอบไม่สมบูรณ์ในบางฉบับหรือผู้ตอบแบบสอบถามไม่ส่งแบบสอบถามกลับคืนมา ซึ่งนั่นหมายความว่านักวิจัยจะต้องส่งแบบสอบถามไปให้ผู้ตอบแบบสอบถามใหม่ทันที โดยแนวทางในการจัดพิมพ์แบบสอบถามมี ดังนี้

7.1 การพิมพ์แบบสอบถามนักวิจัยต้องแบ่งหน้าแบบสอบถามให้ง่ายและสะดวกต่อการตอบแบบสอบถาม

7.2 การพิมพ์ตัวอักษรมีขนาดใหญ่ ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถมองเห็นได้ชัดเจน

7.3 การพิมพ์ต้องใช้ลักษณะของกระดาษและการใช้สีเหมาะสมต่อการอ่าน

7.4 มีพื้นที่ว่างเพียงพอในการตอบข้อความสำหรับคำถามปลายเปิด

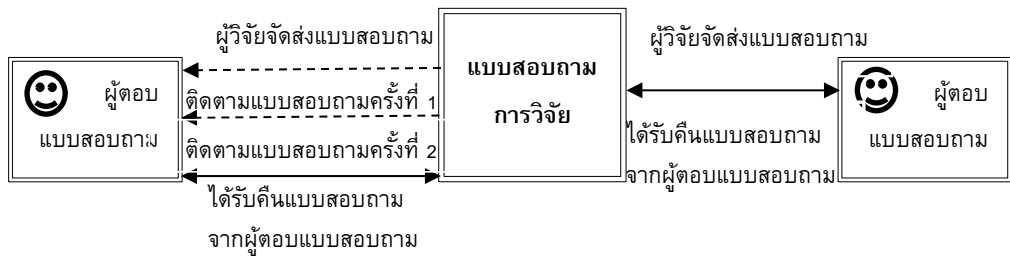
เทคนิคการใช้แบบสอบถาม

การใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล สามารถทำได้ 2 วิธี คือ 1) การเก็บข้อมูลด้วยตนเอง และ 2) การเก็บข้อมูลด้วยการส่งไปรษณีย์ อย่างไรก็ตาม นักวิจัยมีความคาดหวังว่าอัตราการตอบกลับของแบบสอบถามต้องมีสูง เพื่อนักวิจัยสามารถนำสถิติมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้และสร้างความน่าเชื่อถือให้กับผลการวิจัย ดังนั้น นักวิจัยต้องมีเทคนิคในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อให้ผู้ตอบให้ความสำคัญและสละเวลาในการตอบแบบสอบถามสำหรับเทคนิควิธีการในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีดังนี้

1. กรณีที่ข้อความในแบบสอบถามเป็นเรื่องส่วนตัว นักวิจัยต้องให้ความมั่นใจกับผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความลับของข้อมูลที่นักวิจัยจะพิทักษ์สิทธิ์ให้ผู้ตอบแบบสอบถาม
2. นักวิจัยต้องติดตามแบบสอบถามเมื่อเลยกำหนดเวลาที่นักวิจัยให้ผู้ตอบแบบสอบถามตอบเป็นระยะเวลา 2 สัปดาห์
3. การติดตามอาจใช้วิธีการโทรศัพท์หรือส่งทางไปรษณีย์อีกครั้ง โดยในซองจดหมายต้องมีหนังสืออ้างอิงไปยังแบบสอบถามที่ส่งให้ครั้งที่ผ่านมา พร้อมแบบสอบถามชุดใหม่ และซองจดหมายติดแสตมป์เพื่ออำนวยความสะดวกให้ผู้ตอบแบบสอบถาม

กระบวนการในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม

การใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย สำหรับการจัดส่งแบบสอบถามให้กับผู้ตอบแบบสอบถามนั้น สามารถเกิดขึ้นได้ด้วยการที่นักวิจัยนำแบบสอบถามให้กับผู้ตอบแบบสอบถามโดยตรง ซึ่งการใช้วิธีการนี้นักวิจัยมั่นใจได้ว่าแบบสอบถามได้รับกลับคืนมาอย่างแน่นอน แต่บางครั้งในการดำเนินการวิจัยกลุ่มตัวอย่างอาจกระจายอยู่ในพื้นที่ต่างๆ ทำให้นักวิจัยไม่สามารถเดินทางไปเก็บรวบรวมข้อมูลได้ด้วยตนเอง นักวิจัยจึงมักเลือกใช้การจัดส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ให้ผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งการใช้วิธีนี้มีโอกาสที่ผู้ตอบแบบสอบถามจะไม่ตอบและไม่จัดส่งคืนให้ ดังนั้นนักวิจัยจึงต้องมีการติดตามแบบสอบถามโดยการส่งจดหมายและแบบสอบถามฉบับใหม่ให้ซึ่งเรียกว่าการติดตามแบบสอบถาม โดยปกติแล้วการติดตามแบบสอบถามนักวิจัยจะติดตาม 2 ครั้ง โดยที่ระยะเวลาห่างกันประมาณ 2 สัปดาห์ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย นักวิจัยทางการบัญชีสามารถพิจารณากระบวนการในการนำแบบสอบถามไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ดังนี้

ภาพที่ 6.1 แสดงกระบวนการใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อพิจารณาในการใช้แบบสอบถาม

การเลือกใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล นักวิจัยต้องพิจารณาถึงข้อเด่นและข้อด้อยในการนำแบบสอบถามมาใช้ ดังนี้

ข้อเด่น

1. พิจารณากลุ่มตัวอย่าง การใช้แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างต้องมีขนาดใหญ่ การนำแบบสอบถามมาใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจะทำให้เกิดความสะดวกและสามารถประหยัดค่าใช้จ่ายได้มากกว่าวิธีการอื่นๆ
2. ผู้ตอบแบบสอบถามใช้เวลาในการตอบมากกว่าวิธีการในการเก็บข้อมูลวิธีอื่นๆ
3. นักวิจัยไม่ต้องฝึกเตรียมความพร้อมให้กับผู้ช่วยนักวิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูลเหมือนกับวิธีการอื่น เช่น การใช้วิธีการสัมภาษณ์ การอภิปรายกลุ่ม เนื่องจากการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามไม่มีความซับซ้อน
4. ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้ระบุคำตอบด้วยตนเองไม่เกี่ยวข้องกับนักวิจัย ดังนั้นคำตอบที่ได้จึงไม่มีอคติหรือความลำเอียงจากนักวิจัย
5. หากนักวิจัยไม่มีเวลาหรือไม่สามารถเดินทางไปเก็บข้อมูลด้วยตนเองได้ สามารถส่งแบบสอบถามให้ผู้ตอบทางไปรษณีย์ได้

ข้อด้อย

1. การใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลกระทำได้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีความสามารถด้านการอ่านและการเขียนหนังสือได้เท่านั้น
2. การใช้แบบสอบถาม นักวิจัยจะได้เฉพาะข้อมูลที่ระบุอยู่ในข้อคำถามและคำถามปลายเปิดเพียงแค่นี้เท่านั้นไม่สามารถขยายผลในเชิงลึกได้

3. การใช้แบบสอบถามหากผู้ตอบแบบสอบถามมีความเข้าใจในข้อความผิดหรือเข้าใจคลาดเคลื่อนก็จะทำให้ข้อมูลที่ได้มีความคลาดเคลื่อนด้วย ซึ่งนักวิจัยไม่สามารถย้อนกลับไปถามใหม่ได้

4. การส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ไปยังผู้ตอบแบบสอบถาม โอกาสที่ผู้ตอบจะส่งกลับคืนมาให้ นักวิจัยมีน้อย และนักวิจัยต้องเสียเวลาในการติดตาม ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อกำหนดเวลาที่ระบุในแผนการวิจัยทำให้การดำเนินการวิจัยล่าช้า

5. การส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ นักวิจัยไม่สามารถควบคุมได้ว่าผู้ตอบแบบสอบถามเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการคัดเลือก ซึ่งอาจจะเป็นบุคคลอื่นทำให้คำตอบที่ได้เกิดความคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง

6. แบบสอบถามที่ได้รับคืนกลับมาทางไปรษณีย์ระหว่างผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มแรกกับกลุ่มหลังอาจมีทิศทางที่ตอบแตกต่างกันซึ่งเป็นผลมาจากความลำเอียงเนื่องจากกลุ่มตัวอย่าง

2. แบบสัมภาษณ์ (Interview form)

แบบสัมภาษณ์จะใช้แบบบันทึกเป็นเครื่องมือประกอบในการสัมภาษณ์ โดยลักษณะของแบบสัมภาษณ์จะคล้ายกับแบบสอบถาม ซึ่งเครื่องมือประกอบในการสัมภาษณ์นอกจากจะเป็นแบบบันทึกแล้วนั้น นักวิจัยอาจใช้เครื่องบันทึกเสียงสำหรับการบันทึกข้อมูล โดยหลักการในการสร้างแบบสัมภาษณ์มีดังนี้

2.1 นักวิจัยต้องศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องอย่างชัดเจนในประเด็นที่ต้องสัมภาษณ์

2.2 นิยามพฤติกรรมที่จะสัมภาษณ์โดยแยกเป็นข้อความ

2.3 ร่างข้อความที่จะสัมภาษณ์และเรียงลำดับข้อความ

2.4 ตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสัมภาษณ์ด้วยผู้เชี่ยวชาญและนำผลที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไข

2.5 นำไปทดลองใช้เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นกับบุคคลที่มีในกลุ่มตัวอย่าง

2.6 แก้ไขปรับปรุงและจัดพิมพ์เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การใช้แบบสัมภาษณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีทั้งข้อดีและข้อจำกัด (จิตติรัตน์ แสงเลิศอุทัย, 2558) ดังนี้

ข้อดี

1. แบบสัมภาษณ์สามารถทำให้นักวิจัยทราบข้อมูลที่แอบแฝงซึ่งซ่อนอยู่ภายในใจของผู้ให้ข้อมูลได้โดยการใช้เทคนิคในการสัมภาษณ์

2. ช่วยให้ได้ข้อมูลประกอบซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้จากการสังเกตบุคลิกภาพ และพฤติกรรมที่แสดงออกของผู้ให้ข้อมูล

3. แบบสัมภาษณ์สามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลทุกเพศและทุกวัย

ข้อด้อย

1. การสิ้นเปลืองเวลาในการสัมภาษณ์

2. ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการเดินทางเพื่อการสัมภาษณ์

3. การสัมภาษณ์เป็นวิธีการที่ผู้ให้ข้อมูลเกิดความเบื่อหน่ายและไม่ได้รับความร่วมมือเท่าที่ควร

4. หากการสัมภาษณ์นักวิจัยไม่มีเทคนิคในการพูดคุย หรือมีบุคลิกภาพที่ไม่ดี อาจทำให้มีผลต่อความไว้วางใจของผู้ให้ข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่นิยมใช้สำหรับการวิจัยทางการบัญชีมีแบบสอบถามกับแบบสัมภาษณ์ ซึ่งแบบสอบถามมักนำมาใช้เก็บข้อมูลประเภทการวิจัยเชิงปริมาณและแบบสัมภาษณ์นำมาใช้เก็บข้อมูลประเภทการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยต่อไปนี้จะอธิบายถึงลักษณะที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการสัมภาษณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การสัมภาษณ์ (Interview)

การสัมภาษณ์เป็นวิธีการรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยเป็นการสนทนาระหว่างบุคคลสองฝ่ายคือนักวิจัยและผู้ให้ข้อมูล ซึ่งลักษณะของการสนทนาจะมีโครงสร้างและมีวัตถุประสงค์ชัดเจน โดยการสัมภาษณ์เพื่อตั้งความรู้ ความเข้าใจ มุมมอง ค่านิยม ประสบการณ์หรือความเชื่อของบุคคล ซึ่งนักวิจัยต้องค้นหาคำตอบจากปัญหาที่มีความซับซ้อนมากกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับวิธีการเชิงปริมาณ ที่ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งแบบสัมภาษณ์จะช่วยให้เกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งซึ่งเกี่ยวกับสิ่งที่เกิดขึ้นกับสังคมได้มากกว่า การสัมภาษณ์มีความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลแต่มีความละเอียดอ่อนสูง บางครั้งผู้ให้ข้อมูลหรือผู้เข้าร่วมการสัมภาษณ์อาจเกิดความรู้สึกไม่สบายใจในการเปิดเผยข้อมูลบางอย่างได้ (Gill, Stewart, Treasure, & Chadwick, 2008) ซึ่งการสัมภาษณ์มี 2 ลักษณะดังนี้

1. การสัมภาษณ์แบบเจาะจง (Focused interview) นักวิจัยกำหนดคุณสมบัติของผู้ให้ข้อมูล ซึ่งการกำหนดคุณสมบัตินักวิจัยต้องใช้ความระมัดระวังและผู้ให้ข้อมูลที่มีคุณสมบัติครบตามที่กำหนดอาจมีเพียงคนเดียวหรืออาจมีเพียงกลุ่มเดียวซึ่งถือว่าเป็นผู้รู้ในรายละเอียดที่ดีที่สุด

2. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) เป็นการสนทนาตัวต่อตัวระหว่างนักวิจัยกับผู้ให้ข้อมูล อย่างไรก็ตาม การสนทนาลักษณะนี้สามารถนำมาใช้ในการดำเนินการกลุ่มได้แต่ไม่เหมาะสมนัก ซึ่งการสนทนาแบ่งได้ 3 ลักษณะ คือ 1) การสนทนาแบบมีโครงสร้าง (Structured) 2) การสนทนาแบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured) และ 3) การสนทนาแบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured) ทั้งนี้ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informant interview) ต้องเป็นผู้รู้โดยตรงกับหัวข้อหรือปัญหาการวิจัย

2.1 การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured interviews)

การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างซึ่งจะมีขั้นตอนที่เข้มงวดในการกำหนดรายการคำถามไว้ล่วงหน้าแก่ผู้เข้าร่วมการสัมภาษณ์ (Participants) โดยการบันทึกคำตอบจะใช้เทคนิคที่ได้มาตรฐาน คำพูดจะเป็นข้อมูลที่ถูกจัดเก็บทันที สำหรับคำถามเพื่อติดตามหรือเพื่อเจาะลึกในรายละเอียดเพิ่มเติมอาจมีเพียงเล็กน้อยหรือไม่มีเลย ซึ่งวิธีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง คือ ผู้สัมภาษณ์แต่ละคนจะต้องถามคำถามเดียวกันและเรียงลำดับข้อคำถามเหมือนกันกับผู้เข้าร่วมสัมภาษณ์ทุกคน ซึ่งคำตอบที่ถูกบันทึกไว้จะสามารถวิเคราะห์และประเมินผลได้อย่างน่าเชื่อถือ อย่างไรก็ตาม การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างมีความเหมาะสมน้อยกว่าการวิจัยที่มีสถานการณ์ที่ต้องการรายละเอียดเชิงลึก

2.2 การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview)

การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างจะมีความยืดหยุ่นกว่าการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ซึ่งนักวิจัยหรือผู้สัมภาษณ์สามารถมีคำถามติดตามได้หากต้องการรายละเอียดเพิ่มเติมที่จำเป็น

2.3 การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured interviews)

การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง ซึ่งไม่มีการกำหนดข้อคำถามไว้ล่วงหน้า มีความเป็นอิสระและมีความเป็นธรรมชาติในการถามสูงมาก โดยคำถามที่เกิดขึ้นจะขึ้นอยู่กับคำตอบหรือการตอบสนองของผู้ให้สัมภาษณ์ อย่างไรก็ตาม การสัมภาษณ์แบบนี้มักใช้เวลานานและยากต่อการจัดการ และอาจทำให้ผู้ให้สัมภาษณ์รู้สึกสับสนกับคำถามเนื่องจากไม่มีลำดับความสำคัญ ทั้งนี้ การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างเหมาะสำหรับการค้นหาเพื่อการสอบสวน (Bailey, 2008)

แบบสัมภาษณ์ซึ่งนำมาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับงานวิจัยประเภทเชิงคุณภาพได้ทั้งการสนทนากลุ่ม การสังเกตการณ์ การศึกษาเฉพาะกรณี ชาติพันธุ์วิทยา และประวัติบุคคล อย่างไรก็ตาม นักวิจัยทางการบัญชีควรมีความรู้พื้นฐานในการวิจัยรูปแบบดังกล่าวดังนี้

การสนทนากลุ่ม (Focus group discussion)

การสนทนากลุ่มเป็นการรวมตัวกันของกลุ่มคนซึ่งมีวัตถุประสงค์คือการร่วมกันอภิปรายประเด็นที่ให้ความสำคัญ ซึ่งเป็นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลในมุมมอง ความคิดเห็น ความเข้าใจ ประสบการณ์และปฏิกิริยาโดยรวมของบุคคล สำหรับการคัดเลือกผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มต้องคำนึงถึงลักษณะทั่วไปในประเด็นที่ต้องอภิปราย โดยสภาพแวดล้อมภายในกลุ่มสนทนา ต้องมีความเป็นอิสระในการแสดงความคิดเห็น เช่น สามารถโต้ตอบโต้แย้งหรือการเปิดโอกาส ในทุกคนที่เข้าร่วมอภิปรายได้แสดงความคิดเห็น การสนทนากลุ่มข้อมูลที่เกิดขึ้นจะมีความคล้ายคลึงกันกับการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างแต่มีวัตถุประสงค์ต่างกัน นั่นคือ การสนทนากลุ่มต้องการข้อมูลที่ได้จากผู้ตอบหลายคนพร้อมๆ กันแต่ความลึกซึ้งน้อยกว่าการสัมภาษณ์เชิงลึก สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลจะวิเคราะห์อย่างเป็นระบบเพื่อให้ได้ข้อสรุปจากความคิดเห็น โดยรวมของผู้เข้าร่วมอภิปรายกลุ่ม (Parveen & Showkat, 2017) การสนทนากลุ่มเป็นวิธีการรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยนักวิจัยเป็นผู้ดำเนินรายการในการกำหนดประเด็นปัญหา ซึ่งข้อมูลที่ได้นอกจากจะได้จากการสัมภาษณ์แล้วนั้น ภาษาทางกายที่แสดงออก ระดับของน้ำเสียง และพลวัตของกลุ่มถือเป็นข้อมูลที่นักวิจัยต้องสังเกต สำหรับสมาชิกกลุ่มในการดำเนินการสนทนากลุ่มมีจำนวน 6-12 คน ซึ่งเลือกให้ตรงกับวัตถุประสงค์การวิจัย การวิจัยทางการบัญชี นิยมดำเนินการในการวิจัย

การสังเกตการณ์ (Observation)

การสังเกตเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นระบบของเหตุการณ์ พฤติกรรมและสิ่งที่เกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมทางสังคมที่นักวิจัยศึกษา การสังเกตนำมาใช้เพื่อสร้างความเข้าใจในสิ่งที่เกิดขึ้นและเป็นสิ่งที่กำลังศึกษา โดยช่วยให้นักวิจัยมองเห็นคำใบ้เกี่ยวกับความรู้สึกที่ซ่อนอยู่หรือการโต้ตอบมีรูปแบบอย่างไร ลักษณะของการสังเกตจะถูกชี้นำโดยที่นักวิจัยกำหนดคำถามขึ้นกับผู้ให้สัมภาษณ์ ซึ่งนักวิจัยต้องใช้ประสาทสัมผัสจึงจะสามารถอธิบายสถานการณ์นั้นๆ ได้ โดยนักวิจัยต้องสังเกตพฤติกรรมของผู้เข้าร่วมและต้องจดบันทึกในพฤติกรรมนั้นๆ ที่แสดงออกมาด้วยสติและต้องมีการวางแผนเกี่ยวกับการจดบันทึกข้อสังเกตอย่างเป็นระบบ เช่น การสัมภาษณ์ผู้จัดการสำนักงานรับทำบัญชีเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีเพื่อหลบเลี่ยงภาษีให้กับผู้ให้บริการ ซึ่งคำตอบที่ได้จากการสัมภาษณ์อาจมีการเบี่ยงเบนไปจากสิ่งที่เกิดขึ้นจริง แต่หากนักวิจัยใช้การสังเกตพฤติกรรมโดยผู้ให้สัมภาษณ์ไม่รู้ตัวก็จะทำให้นักวิจัยได้ความจริงมากขึ้นหรือสามารถเข้าใจในสิ่งที่ผู้ให้สัมภาษณ์พยายามจะสื่อความหมายด้วยวาจา (Parveen &

Showkat, 2017) การสังเกตถือเป็นเครื่องมือการวิจัยที่สำคัญและเป็นวิธีการหลักในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งนักวิจัยนิยมนำมาใช้ (ปัญญา เลิศไกร และลัญจกร นิลกาญจน์, 2016) การสังเกตการณ์สามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ 1) การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม (participant observation) คือ การที่นักวิจัยเข้าไปร่วมอยู่ในเหตุการณ์ที่ศึกษาอย่างใกล้ชิด โดยไม่มีการสร้างสถานการณ์และให้ทุกอย่างดำเนินไปตามธรรมชาติและ 2) การสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม (non-participant observation) นักวิจัยเป็นผู้เฝ้ามองและติดตามพฤติกรรมที่แสดงออกของสังคม เช่น สิ่งที่เกิดขึ้น สิ่งที่ยังคงอยู่และสิ่งที่เปลี่ยนแปลงไป อย่างไรก็ตาม แบบสังเกตเป็นเครื่องมือที่นำมาใช้ประกอบการสังเกตการณ์ การวิจัยทางการบัญชีนิยมนำมาใช้ดำเนินการในการวิจัย

การศึกษาเฉพาะกรณี (Case study)

การศึกษาเฉพาะกรณีเป็นการค้นหาข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับบุคคล กลุ่มคนหรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นเพื่อทำความเข้าใจ เช่น ความเสี่ยงในการสอบบัญชี กรณีศึกษาผู้สอบบัญชีสหกรณ์ในจังหวัดยะลา ซึ่งต้องใช้การรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่างๆ และใช้วิธีการที่แตกต่างกัน ซึ่งนักวิจัยต้องพิจารณาถึงความเหมาะสมในการนำมาใช้ (Parveen & Showkat, 2017) เช่น การใช้แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกตและแบบสอบถาม ข้อดีของการวิจัยประเภทนี้ คือ ข้อมูลที่ได้มีความละเอียด ลุ่มลึก กระชับ ชัด ให้ข้อมูลเกี่ยวกับคุณสมบัติหรือลักษณะที่โดดเด่นเฉพาะของสิ่งที่กำลังศึกษา ช่วยให้สามารถค้นหาคำตอบในสถานการณ์ที่ยากแก่การค้นหา และผู้ให้ข้อมูลวิจัยจะชี้แนะในการวิจัยครั้งต่อไป สำหรับข้อเสียของการวิจัยลักษณะนี้ คือ ไม่สามารถสรุปผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับกลุ่มประชากรที่มีขนาดใหญ่ได้ มีโอกาสที่นักวิจัยจะเกิดความลำเอียงหรือสูญเสียความเป็นนักวิจัยและกระบวนการในการวิจัยต้องใช้เวลาในการวิจัยทางการบัญชีนิยมนำมาใช้ดำเนินการในการวิจัย

การศึกษาชาติพันธุ์วิทยา (Ethnography)

การศึกษาชาติพันธุ์วิทยาเป็นการศึกษาสังคมและวัฒนธรรมที่มีระบบโดยใช้การสังเกต การบันทึกและการวิเคราะห์สิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ โดยมุ่งข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับประเพณี วัฒนธรรมและนิสัยของคนในสังคม โดยมีเป้าหมายคือการเข้าถึงผู้คนแต่ละกลุ่มในการมองเห็นโลก ซึ่งนักวิจัยอาจไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้นที่กำลังศึกษาอยู่หรือมีส่วนร่วมก็ได้ สำหรับข้อมูลที่ต้องบันทึกจะต้องมีความระมัดระวังและไม่ตีความสิ่งที่เกิดขึ้นตามความหมายของผู้ที่อยู่ภายนอกสังคมที่ศึกษา เน้นกิจกรรมที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติและเพื่ออธิบาย

ความหมายในการกระทำในชีวิตประจำวันของมนุษย์ โดยการรวบรวมข้อมูลมักใช้วิธีการหลากหลายเพื่อค้นหาความจริงที่มีอยู่ตามปกติและค้นหาความหมายทางสังคม เช่น วิธีการสังเกตเพื่อสังเกตพฤติกรรมของผู้คนที่เป็นอยู่โดยปกติ ซึ่งการสังเกตต้องใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วม ซึ่งถือว่าเป็นวิธีการหลักในการเก็บรวบรวมข้อมูล (Parveen & Showkat, 2017) อย่างไรก็ตาม การวิจัยทางการบัญชีมักจะศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมองค์กรของสำนักงานบัญชีและสำหรับในประเทศไทยมีน้อยมาก

การศึกษาประวัติบุคคล (Oral history)

การศึกษาประวัติบุคคลเป็นวิธีการในการบันทึกและแปลความหมายข้อมูลทางประวัติศาสตร์จากประสบการณ์และความทรงจำในอดีต การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์และสามารถใช้การบันทึกเทปเสียงและวิดีโอได้ โดยการสัมภาษณ์นักวิจัยต้องฟังเรื่องราวต่างๆ ผ่านการบอกเล่าซึ่งเน้นเฉพาะหัวข้อสำคัญ สำหรับการจัดระเบียบข้อมูลสามารถทำได้น้อย (Parveen & Showkat, 2017) สำหรับการวิจัยทางการบัญชีในประเทศไทยยังไม่มีนักวิจัยใดดำเนินการ

เทคนิคการฉายออก (Projective techniques)

เทคนิคการฉายภาพซึ่งเป็นวิธีการในการอธิบายความคิดเห็นของบุคคลที่ซ่อนอยู่ภายใน ทั้งค่านิยม ทัศนคติและความต้องการซึ่งตอบสนองต่อสิ่งเร้าภายนอก เมื่อบุคคลถูกสิ่งเร้ากระตุ้นคำตอบก็จะแสดงออกมาตามความเป็นจริง ซึ่งหากมีการกระตุ้นมากภาพที่แสดงออกมาก็จะสามารถอธิบายความเป็นจริงได้มาก (Parveen & Showkat, 2017) สำหรับการวิจัยทางการบัญชีในประเทศไทยยังมิได้เกิดขึ้น

การตรวจสอบคุณภาพข้อมูลสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ

การตรวจสอบสามเส้า (Triangulation) เป็นการตรวจสอบข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพซึ่งได้มาจากการสัมภาษณ์ การสังเกตการณ์ การอภิปรายกลุ่ม เป็นต้น ซึ่งข้อมูลที่เก็บรวบรวมมานั้นต้องตระหนักถึงความน่าเชื่อถือ โดยการตรวจสอบจะเกิดขึ้นทันระหว่างเก็บข้อมูล และจะมีการตรวจสอบเป็นช่วงเวลา ซึ่งการตรวจสอบสามเส้ามีแนวทางการตรวจสอบ ดังนี้ (Briggs, 2012)

1. การตรวจสอบข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่แตกต่างกัน (Data triangulation) อาทิ ข้อมูลที่นักวิจัยได้จากการสัมภาษณ์จากบุคคลหลากหลายสถานภาพ ช่วงอายุ หรือ

ประสบการณ์ในการทำงาน เช่น ศึกษาความเปลี่ยนแปลงไปของวัฒนธรรมด้านการจัดทำบัญชีของสำนักงานรับทำบัญชี ซึ่งนักวิจัยต้องค้นหาการเปลี่ยนแปลงไปในวัฒนธรรมของการจัดทำบัญชี โดยต้องสัมภาษณ์ข้อมูลจากพนักงานที่เข้ามาทำงานทุกช่วงเวลา เป็นต้น

2. การตรวจสอบข้อมูลจากทฤษฎีที่หลากหลาย (Theoretical triangulation) คือ การนำทฤษฎี หลักการทางวิชาการที่เกี่ยวข้องมาตรวจสอบเพื่อวิเคราะห์ความเชื่อมโยงและการตั้งข้อสังเกต

3. การตรวจสอบข้อมูลจากวิธีการที่หลากหลาย (Methodological triangulation) เป็นการตรวจสอบข้อมูลโดยนักวิจัยใช้เทคนิควิธีการที่มากกว่า 1 วิธีการ เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึก การสัมภาษณ์กลุ่มและการสังเกตการณ์จากผู้รู้หลายคน

สรุป

การเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นขั้นตอนเพื่อค้นหาคำตอบตามสภาพจริง โดยคำตอบที่ได้ต้องเป็นไปตามวัตถุประสงค์การวิจัย ซึ่งวิธีการในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่นิยมใช้เครื่องมือการวิจัย 2 ประเภท คือ 1) แบบสอบถาม โดยนักวิจัยสามารถดำเนินการเก็บรวบรวมได้ด้วยตนเอง แต่หากกลุ่มตัวอย่างกระจายในพื้นที่ต่างๆ ซึ่งนักวิจัยไม่สามารถเก็บได้ด้วยตนเอง นักวิจัยสามารถส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ได้ ทั้งนี้ การใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือการวิจัยจะนำมาใช้เก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ 2) แบบสัมภาษณ์ ซึ่งเป็นเครื่องมือการวิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ซึ่งนักวิจัยต้องการข้อมูลเชิงลึกเพื่อนำมาอธิบายในสิ่งที่นักวิจัยศึกษา อย่างไรก็ตาม เครื่องมือการวิจัยก่อนนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลนักวิจัยต้องมีการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยก่อนเพื่อให้ผลการวิจัยที่ได้มีความถูกต้องและตรงตามวัตถุประสงค์การวิจัย ทั้งนี้ การจะใช้เครื่องมือใดในการเก็บรวบรวมข้อมูลนักวิจัยต้องพิจารณาให้เหมาะสมที่สุดกับการได้มาซึ่งคำตอบการวิจัย

คำถามท้ายบท

6.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล นักวิจัยต้องมีการเตรียมพร้อมประเด็นอะไรบ้าง จงอธิบาย

.....

.....

.....

6.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคืออะไร และมีอะไรบ้างจงยกตัวอย่าง พร้อมอธิบาย

.....

.....

.....

6.3 การเลือกเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล นักวิจัยต้องพิจารณาอะไรบ้าง จงอธิบาย

.....

.....

.....

6.4 ท่านจงอธิบายขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างละเอียด

.....

.....

.....

6.5 ข้อมูลปฐมภูมิ และข้อมูลทุติยภูมิ มีความแตกต่างกันอย่างไร จงอธิบาย

.....

.....

.....

6.6 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม ท่านจะมีวิธีการในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมืออย่างไร จงอธิบาย

.....

.....

.....

6.7 ท่านจงอธิบายขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถาม สำหรับการวิจัยอย่างละเอียด

.....

.....

.....

6.8 ท่านจงบอกข้อดี และข้อเสียในการนำแบบสอบถามไปใช้เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

.....

.....

.....

6.9 หากท่านนำแบบสอบถามไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ท่านจะมีเทคนิคในการนำไปใช้
อย่างไร จงอธิบาย

.....

.....

.....

6.10 การนำแบบสอบถามไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ท่านมีข้อพิจารณาอย่างไร จงอธิบาย

.....

.....

.....

เอกสารอ้างอิง

- จิตติรัตน์ แสงเลิศอุทัย. (2558). เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย. *วารสารบัณฑิตศึกษา*, 12(58), 13-24.
- ปัญญา เลิศไกร และลัญจกร นิลกาญจน์. (2016). การเก็บข้อมูลวิจัยชุมชนภาคสนาม. *วารสารนาคบุตรปริทรรศน์*, 8(2), 1-10.
- วนิดา วาดีเจริญ, รังสรรค์ เลิศในสัตย์ และสมบัติ ทีฆทรัพย์. (2560). *ระเบียบวิธีวิจัยจากแนวคิดทฤษฎีสู่ภาคปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- Bailey, J. V. (2008). First steps in qualitative data analysis: Transcribing. *Oxford Journals*, 25, 127-131.
- Briggs, A. R. J., Coleman, M., & Morrison, M. E. (2012). *Research methods in education leadership and management*. California, SAGE.
- Fellows, R., & Liu, A. (2008). *Research methods for construction*. Blackwell Publishing, Ltd.
- Gill, P., Stewart, K., Treasure, E., & Chadwick, B. (2008). Methods of data collection in qualitative research: interviews and focus groups. *British Dental Journal*, 204, 291-295.
- Neuman, W. (2012). *Basics of social research*. (3rd Ed.) Boston, Pearson/Allyn and Bacon.
- Parveen, H., & Showkat, N. (2017). *Data collection*. Media & Communication Studies. Aligarh Muslim University.
- Robson, C. (2011). *Real world research*. (3rd ed). John Wiley and Sons, Chichester.
- Sapsford, R., & Jupp, V. (2006). *Data collection and analysis*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Singh, Y. K. (2006). *Fundamental of research methodology and statistics*. New Age International (P) Limited.
- Wawire, N. N. H., and Okelo, P. A. O. (2014). *ECO 300: research methods*. Kenyatta University Press.